ბენიტო მუსოლინი

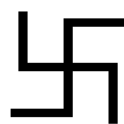
ფაშიზმის დოქტრინა

გიორგი დუმბაძე

ბენიტო მუსოლინი

„ფაშიზმის დოქტრინა“

კამიუსეული ბიბლიოთეკა

2023

გიორგი დუმბაძე

თავი პირველი

1. ძირითადი იდეები

როგორც ყოველი ჯანსაღი პოლიტიკური კონცეფცია, ფაშიზმი არის მოქმედება და აზრი; მოქმედება, რომელშიც დოქტრინა იმანენტურია, და დოქტრინა, რომელიც წარმოიქმნება ისტორიული ძალების მოცემული სისტემიდან, რომელშიც ის არის ჩასმული, და მუშაობს მათზე შიგნიდან. ამიტომ მას აქვს ფორმა, რომელიც დაკავშირებულია დროისა და სივრცის შემთხვევითობებთან; მაგრამ მას ასევე აქვს იდეალური შინაარსი, რაც მას აზროვნების ისტორიის უმაღლეს რეგიონში ჭეშმარიტების გამოხატულებად აქცევს. არ არსებობს სამყაროში სულიერი გავლენის განხორციელების საშუალება, ისევე როგორც ადამიანური ნება დომინირებს სხვების ნებაზე, თუ მას არ აქვს წარმოდგენა როგორც გარდამავალი, ისე კონკრეტული რეალობის შესახებ, რომელზედაც უნდა განხორციელდეს ეს მოქმედება და რომელშიც გარდამავალი ბინადრობს და აქვს თავისი არსი.

ხალხის შესაცნობად უნდა იცნობდე ადამიანს; და ადამიანის შესაცნობად უნდა გაეცნო რეალობას და მის კანონებს. არ შეიძლება არსებობდეს სახელმწიფოს კონცეფცია, რომელიც საკუთარ თავშივე არ მოიცავს სიცოცხლის კონცეფციას: ფილოსოფიას ან ინტუიციას, იდეების სისტემას, რომელიც ვითარდება ლოგიკის ჩარჩოებში ან კონცენტრირებულ ხედვაში ან რწმენაში, მაგრამ ყოველთვის, ყოველ შემთხვევაში, პოტენციურად, სამყაროს ორგანული კონცეფციას.

2. ცხოვრების სულიერი კონცეფცია

ამგვარად, ფაშიზმის მრავალი პრაქტიკული გამოხატულება, როგორიცაა პარტიული ორგანიზაცია, განათლების სისტემა და დისციპლინა, შეიძლება გავიგოთ მხოლოდ მაშინ, როდესაც განიხილება მისი ზოგადი დამოკიდებულება ცხოვრებისადმი. სულიერი დამოკიდებულება. ფაშიზმი სამყაროში ხედავს არა მხოლოდ იმ ზედაპირულ, მატერიალურ ასპექტებს, რომლებშიც ადამიანი ჩნდება როგორც ინდივიდი, საკუთარ თავზე მდგომი, ეგოცენტრული, ბუნებრივ კანონს დაქვემდებარებული, რაც ინსტინქტურად უბიძგებს მას ეგოისტური წამიერი სიამოვნების ცხოვრებისკენ; ის ხედავს არა მარტო ინდივიდს, არამედ ერს და ქვეყანას; ზნეობრივი კანონით შეკრული ინდივიდები და თაობები, საერთო ტრადიციებითა და მისიით, რომელიც თრგუნავს სიცოცხლის ინსტინქტს, რომელიც ჩაკეტილია სიამოვნების მოკლე წრეში, აშენებს უმაღლეს ცხოვრებას, მოვალეობაზე დაფუძნებულ, დროისა და სივრცის შეზღუდვებისგან თავისუფალ ცხოვრებას. რომელშიც ინდივიდს, თავგანწირვით, თვითინტერესებზე უარის თქმით, თვით სიკვდილით, შეუძლია მიაღწიოს იმ წმინდა სულიერ არსებობას, რომელშიც შედის მისი, როგორც ადამიანის ღირებულება.

3. ცხოვრების, როგორც ბრძოლის პოზიტიური კონცეფცია

მაშასადამე, კონცეფცია სულიერია, რომელიც წარმოიქმნება საუკუნის ზოგადი რეაქციის შედეგად XIX საუკუნის მატერიალისტური პოზიტივიზმის წინააღმდეგ. ანტიპოზიტივისტური, მაგრამ პოზიტიური; არც სკეპტიკური და არც აგნოსტიკური; არც პესიმისტური და არც პასიურ-ოპტიმისტური, ზოგადად რომ ვთქვათ, დოქტრინების მსგავსად (ყველა უარყოფითი), რომელიც ათავსებს ცხოვრების ცენტრს ადამიანის გარეთ; მაშინ როცა, თავისი თავისუფალი ნების განხორციელებით, ადამიანს შეუძლია და უნდა შექმნას საკუთარი სამყარო.

ფაშიზმს სურს, რომ ადამიანი იყოს აქტიური და მთელი თავისი ენერგიით ჩაერთოს მოქმედებაში; ფაშიზმს სურს, რომ მან ვაჟკაცურად გააცნობიეროს ის სირთულეები, რომლებიც მას აწუხებს და მზად იყოს მათ წინააღმდეგ საბრძოლველად. ის ცხოვრებას აღიქვამს, როგორც ბრძოლას, რომელშიც ადამიანმა უნდა მოიპოვოს თავისთვის ღირსეული ადგილი, უპირველეს ყოვლისა, ამის მისაღწევად საკუთარი თავის ინსტრუმენტად (ფიზიკურად, მორალურად, ინტელექტუალურად) ქცევით. ეს შეეხება როგორც ინდივიდს, ერსა და კაცობრიობას. აქედან გამომდინარეობს კულტურის მაღალი ღირებულება მისი ყველა ფორმით (მხატვრული, რელიგიური, სამეცნიერო) და განათლების განსაკუთრებული მნიშვნელობა. აქედან მოდის შრომის არსებითი ღირებულებაც, რომლითაც ადამიანი იმორჩილებს ბუნებას და ქმნის ადამიანურ სამყაროს (ეკონომიკურ, პოლიტიკურ, ეთიკურ და ინტელექტუალურ).

4. ცხოვრების მორალური კონცეფცია

ცხოვრების ეს პოზიტიური კონცეფცია აშკარად ეთიკურია. ის ფსონს დებს რეალობის მთელ სფეროზე და არა მხოლოდ ადამიანის საქმიანობაზე, რომელსაც ის აკონტროლებს. არც ერთი ქმედება არ არის გათავისუფლებული მორალური განსჯისგან; არაფერი არსებობს, რასაც მორალური ფასეულობა შეიძლება ჰქონდეს დაკარგული.

მაშასადამე, ცხოვრება, როგორც ეს ფაშისტს წარმოუდგენია, არის სერიოზული, მკაცრი და რელიგიური; მისი ყველა გამოვლინება განპირობებულია მორალური ძალებით და ექვემდებარება სულიერ პასუხისმგებლობას. ფაშისტის სძაგს "ადვილი" ცხოვრება.

5. ცხოვრების რელიგიური კონცეფცია

ცხოვრების ფაშისტური კონცეფცია არის რელიგიური, რომელშიც ადამიანი განიხილება მის იმანენტურ მიმართებაში უმაღლეს კანონთან, დაჯილდოებული ობიექტური ნებისყოფით, რომელიც აღემატება ინდივიდს და ამაღლებს მას სულიერი საზოგადოების ცნობიერ წევრობამდე. „ისინი, ვინც ვერაფერს აღიქვამს ფაშისტური რეჟიმის რელიგიურ პოლიტიკაში ოპორტუნისტული მოსაზრებების მიღმა, ვერ აცნობიერებენ, რომ ფაშიზმი არის არა მხოლოდ მმართველობის სისტემა, არამედ, უპირველეს ყოვლისა, აზროვნების სისტემა.

6. ცხოვრების ეთიკური და რეალისტური კონცეფცია

ისტორიის ფაშისტურ კონცეფციაში ადამიანი მხოლოდ სულიერი პროცესის წყალობით არის ადამიანი, რომელშიც ის მონაწილეობს როგორც ოჯახის, სოციალური ჯგუფის, ნაციის და ისტორიის ფუნქციით, რომელშიც ყველა ერს თავისი წვლილი მიუძღვის.

აქედან გამომდინარეობს ტრადიციის დიდი ღირებულება ჩანაწერებში, ენაში, წეს-ჩვეულებებში, სოციალური ცხოვრების წესებში. ისტორიის გარეთ ადამიანი არარაობაა. ამიტომ ფაშიზმი ეწინააღმდეგება ყველა ინდივიდუალისტურ აბსტრაქციას, რომელიც დაფუძნებულია მეთვრამეტე საუკუნის მატერიალიზმზე; და ის ეწინააღმდეგება ყველა იაკობინისტურ უტოპიას და ინოვაციას. მას არ სჯერა დედამიწაზე „ბედნიერების“ შესაძლებლობის, როგორც ეს XVIII საუკუნის ეკონომიკურ ლიტერატურაშია ჩაფიქრებული და, შესაბამისად, უარყოფს თეოლოგიურ მოსაზრებას, რომ მომავალში ადამიანთა ოჯახი ყველა მის სირთულეს საბოლოოდ გადაწყვეტს. ეს ცნება ეწინააღმდეგება გამოცდილებას, რომელიც გვასწავლის, რომ ცხოვრება მუდმივ დინებაშია და ევოლუციის პროცესშია.

პოლიტიკაში ფაშიზმი მიზნად ისახავს რეალიზმს; პრაქტიკაში მას სურს გაუმკლავდეს მხოლოდ იმ პრობლემებს, რომლებიც ისტორიული პირობების სპონტანური პროდუქტია და რომლებიც საკუთარ გადაწყვეტას პოულობენ ან გვთავაზობენ. მხოლოდ რეალობის პროცესში შესვლით და მასში მოქმედი ძალების დაუფლებით, ადამიანს შეუძლია იმოქმედოს ადამიანზე და ბუნებაზე.

7. ანტიინდივიდუალიზმი და თავისუფლება

ცხოვრების ანტიინდივიდუალისტური, ფაშისტური კონცეფცია ხაზს უსვამს სახელმწიფოს მნიშვნელობას და იღებს ინდივიდს მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც მისი ინტერესები ემთხვევა სახელმწიფოს ინტერესებს, რომელიც წარმოადგენს ადამიანის სინდისსა და უნივერსალურ ნებას, როგორც ისტორიულ არსს.

ის ეწინააღმდეგება კლასიკურ ლიბერალიზმს, რომელიც წარმოიშვა აბსოლუტიზმის რეაქციის შედეგად და ამოწურა მისი ისტორიული ფუნქცია, როდესაც სახელმწიფო გახდა ხალხის სინდისისა და ნების გამოხატულება. ლიბერალიზმმა ინდივიდის სახელით უარყო სახელმწიფო; ფაშიზმი კვლავ ამტკიცებს სახელმწიფოს უფლებებს, როგორც პიროვნების რეალურ არსს.

და თუ თავისუფლება მისთვის ცოცხალი ადამიანების და არა ინდივიდუალისტური ლიბერალიზმის მიერ გამოგონილი აბსტრაქტული სისულელეების ატრიბუტია, მაშინ ფაშიზმი იცავს თავისუფლებას და ერთადერთ თავისუფლებას, რომლის არსებობაც ღირს, სახელმწიფოს და ინდივიდის თავისუფლებას სახელმწიფოში. სახელმწიფოს ფაშისტური კონცეფცია მოიცავს ყველაფერს; მის გარეთ არ შეიძლება არსებობდეს ადამიანური ან სულიერი ფასეულობები, მით უმეტეს, რომ ჰქონდეს რაიმე ღირებულება. ამგვარად გაგებული, ფაშიზმი არის ტოტალიტარული, ხოლო ფაშისტური სახელმწიფო – სინთეზი და ერთეული, რომელიც მოიცავს ყველა ფასეულობას – ინტერპრეტირებს, ავითარებს და აძლიერებს ხალხის მთელ ცხოვრებას.

8. ანტისოციალიზმი და კორპორატიზმი

არ არსებობს ცალკეული პირები ან ჯგუფები (პოლიტიკური პარტიები, კულტურული გაერთიანებები, ეკონომიკური გაერთიანებები, სოციალური კლასები) სახელმწიფოს გარეთ. ამრიგად, ფაშიზმი ეწინააღმდეგება სოციალიზმს, რომლის ერთიანობა სახელმწიფოში (რომელიც აერთიანებს კლასებს ერთ ეკონომიკურ და ეთიკურ რეალობაში) უცნობია და რომელიც ისტორიაში კლასობრივი ბრძოლის გარდა ვერაფერს ხედავს. ფაშიზმი ასევე ეწინააღმდეგება პროფკავშირებს, როგორც კლასობრივ იარაღს.

მაგრამ სახელმწიფოს ორბიტაში მოხვედრისას ფაშიზმი აღიარებს რეალურ მოთხოვნილებებს, რომლებმაც წარმოშვა სოციალიზმი და პროფკავშირი, ანიჭებს მათ სათანადო მნიშვნელობას გილდიურ ან კორპორატიულ სისტემაში, რომელშიც განსხვავებული ინტერესები კოორდინირებული და ჰარმონიზებულია სახელმწიფოს ერთობაში.

9. დემოკრატია და ნაცია

რამდენიმე ინტერესის მიხედვით დაჯგუფებული ინდივიდები ქმნიან კლასებს; ისინი ქმნიან პროფკავშირებს, როდესაც ორგანიზებულნი არიან მათი რამდენიმე ეკონომიკური საქმიანობის მიხედვით; მაგრამ უპირველეს ყოვლისა ისინი აყალიბებენ სახელმწიფოს. ამიტომ ფაშიზმი ეწინააღმდეგება დემოკრატიის იმ ფორმას, რომელიც ერს უმრავლესობის დაბალ ნებას უქვემდებარებს.

მაგრამ ის თავისთავად დემოკრატიის რეალური ფორმაა, თუკი ხალხი გაგებული იქნება ისე, როგორც საჭიროა, ხარისხობრივად და არა რაოდენობრივად, ანუ როგორც ყველაზე ძლიერი, მორალური, ჭეშმარიტი და თანმიმდევრული იდეა. ეს იდეა ხალხში რეალიზდება რამდენიმე, თუნდაც ერთის ცნობიერებითა და ნებით და, როგორც იდეალი, ცდილობს განხორციელდეს ყველას ცნობიერებაში და ნებაში.

სწორედ ისინი, ვინც ეთნიკური ბუნებისა და ისტორიის მიხედვით ქმნიან ერს, ხელმძღვანელობენ ერთიანი ცნობიერებითა და ნებით განვითარებისა და სულიერი სტრუქტურის ერთი ხაზით.

ერი არ არის რასა, ან კონკრეტული გეოგრაფიული არეალი, არამედ ისტორიაში არსებული ჯგუფი, ანუ ერთი იდეით გაერთიანებული სიმრავლე, რომელსაც აქვს არსებობისა და ბატონობის ნება, თვითშემეცნება, და შესაბამისად პიროვნება.

10. სახელმწიფოს ცნება

ეს უმაღლესი პიროვნება არის ერი რამდენადაც ის არის სახელმწიფო. ეს არ არის ერი, რომელიც ქმნის სახელმწიფოს, როგორც ამას ძველი ნატურალისტური გაგება აცხადებდა, რომელიც საფუძვლად დაედო მე-19 საუკუნის ეროვნულ სახელმწიფოებს. პირიქით, სახელმწიფო ქმნის ერს საკუთარი მორალური ერთიანობის მცოდნე ხალხისთვის თავისუფლების მინიჭებით და, შესაბამისად, ეფექტური არსებობით.

ერის დამოუკიდებლობის უფლება გამომდინარეობს არა მისი არსებობის ლიტერატურული და იდეოლოგიური ცნობიერებიდან და მით უმეტეს ფაქტობრივი მეტ-ნაკლებად არაცნობიერი და უმოქმედო მდგომარეობიდან, არამედ აქტიური ცნობიერებიდან, აქტიური პოლიტიკური ნებისგან, რომელსაც შეუძლია დაამტკიცოს მისი უფლება. სახელმწიფო, როგორც უნივერსალური ეთიკური ნება, არის კანონის შემქმნელი.

11. ეთიკური სახელმწიფო

ერი, როგორც ეს გამოხატულია სახელმწიფოში, არის ცოცხალი, ეთიკური ერთეული მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც ის პროგრესულია. უმოქმედობა სიკვდილია. შესაბამისად, სახელმწიფო არ არის მხოლოდ ხელისუფლება, რომელიც მართავს და ანიჭებს ინდივიდს იურიდიულ ფორმას და სულიერ ღირებულებას, არამედ ის არის ძალაც, რომელიც გრძნობს და პატივს სცემს მის ნებას მის საზღვრებს მიღმა, რითაც იძლევა პრაქტიკულ მტკიცებულებას გადაწყვეტილებების უნივერსალური ხასიათის შესახებ, რომელიც აუცილებელია განვითარების უზრუნველსაყოფად. ამრიგად, სახელმწიფო ნება ბუნებით გაიგივებულია ადამიანის ნებასთან, რომელმაც არ იცის საზღვრები მის განვითარებაში და თვითგამოხატვით ამტკიცებს საკუთარ უსასრულობას.

12. სახელმწიფოს შენარჩუნება

ფაშისტური სახელმწიფო, როგორც პიროვნების უმაღლესი და უფრო ძლიერი გამოხატულება, არის ძალა, მაგრამ სულიერი. იგი აჯამებს ადამიანის მორალური და ინტელექტუალური ცხოვრების ყველა გამოვლინებას. ამიტომ მისი ფუნქციები არ შეიძლება შემოიფარგლოს წესრიგის აღსრულებისა და მშვიდობის შენარჩუნებით, როგორც ეს ლიბერალურ დოქტრინას ჰქონდა. ეს არ არის უბრალო მექანიკური მოწყობილობა იმ სფეროს განსაზღვრისთვის, რომლის ფარგლებშიც ინდივიდს შეუძლია სათანადოდ განახორციელოს თავისი სავარაუდო უფლებები.

ფაშისტური სახელმწიფო არის შინაგანად მიღებული სტანდარტი და ქცევის წესი, ადამიანის დისციპლინა; მას ინტელექტზე არანაკლებ ანაღვლებს ნება. იგი წარმოადგენს პრინციპს, რომელიც ხდება ადამიანის, როგორც ცივილიზებული საზოგადოების წევრის ცენტრალური მოტივი. ის მკვიდრობს მოქმედების და მოაზროვნის, ხელოვანისა და მეცნიერის ადამიანის გულში: იგი სულის სულია.

13. ავტორიტეტი

მოკლედ, ფაშიზმი არის, არა მხოლოდ კანონის მომცემი და ინსტიტუტების დამაარსებელი, არამედ სულიერი ცხოვრების განმანათლებელი და ხელშემწყობი. ის მიზნად ისახავს არა მხოლოდ ცხოვრების ფორმების, არამედ მათი შინაარსის – ადამიანის, მისი ხასიათისა და რწმენის ხელახლა ცვლილებას.

ამ მიზნის მისაღწევად ის მიისწრაფის დისციპლინისკენ და ავტორიტეტისკენ, შედის სულში და მართავს განხილვის გარეშე. ამიტომ მან თავის ემბლემად აირჩია ლიქტორი, ერთიანობის, სიმტკიცისა და სამართლიანობის სიმბოლო.

თავი მეორე
პოლიტიკური და სოციალური დოქტრინა

1. დოქტრინის წარმოშობა

როდესაც, 1919 წლის შორეულ მარტში, გაზეთ "Popolo d'Italia"-ს მეშვეობით გაერთიანებისკენ მოვუწოდე მილანში დარჩენილ მეომრებს, რომლებიც მომყვებოდნენ რევოლუციური მოქმედების რაზმების დაარსების დღიდან, 1915 წლის იანვარში – როცა მე არ მქონდა კონკრეტული დოქტრინალური გეგმა.

ცოცხალი გამოცდილება ერთი დოქტრინისგან მქონდა, კერძოდ სოციალიზმისგან, 1903-1904 წლიდან 1914 წლის ზამთრამდე პერიოდში – დაახლოებით ათი წელი. ეს გამოცდილება გულისხმობს რიგითობასაც და მეთაურობას, მაგრამ ეს არ იყო დოქტრინული გამოცდილება. ამ პერიოდში ჩემი დოქტრინა იყო მოქმედების დოქტრინა. 1905 წლიდან აღარ არსებობდა ერთიანი, საყოველთაოდ აღიარებული სოციალისტური დოქტრინა. შემდეგ გერმანიაში დაიწყო რევიზიონისტული მოძრაობა, ბერნშტეინით სათავეში და ამის საპირისპიროდ, ტენდენციების ცვლილებით ჩამოყალიბდა მემარცხენე რევოლუციური მოძრაობა, რომელიც იტალიაში სიტყვებს არ სცილდებოდა, რუსულ სოციალიზმში კი ბოლშევიზმის პრელუდიად იქცა.

რეფორმიზმი, რევოლუციონიზმი, ცენტრიზმი, ამ ტერმინოლოგიის გამოძახილი მკვდარია, ხოლო ფაშიზმის დიდ მდინარეში შეიძლება მივაკვლიოთ დინებებს, რომლებიც სათავეს ღებულობდნენ სორელში, პეგიში, ლაგარდელის სოციალისტურ მოძრაობაში და იტალიელ სინდიკალისტთა კოჰორტაში, რომლებმაც 1904-დან 1914 წლამდე იტალიურ სოციალისტურ გარემოში ახალი ნოტი შემოიტანეს – ადრე დაცლილი და ქლოროფორმირებული ჯიოლიტის პარტიასთან ერთად გაფორმებით.

1919 წელს, ომის დასასრულს სოციალიზმი, როგორც დოქტრინა მკვდარი იყო; ის არსებობდა მხოლოდ სიძულვილის სახით და ჰქონდა კიდევ ერთი შესაძლებლობა, განსაკუთრებით იტალიაში, შური ეძია მათზე, ვისაც ომი სურდა და ვისაც ცოდვები ჰქონდა მოსანანიებელი.

„Popolo d'Italia" თავის ქვესათაურში საკუთარ თავს აღწერს, როგორც მებრძოლთა და მწარმოებელთა ყოველდღიურ ორგანოს. სიტყვა მწარმოებელი უკვე გონებრივი ტენდენციის გამოხატულება იყო.

შემუშავების ეტაპზე ფაშიზმი არ წარმოადგენდა ხელისუფლებას; ის მოქმედების მოთხოვნილების გამო დაიბადა და თვითონ იყო მოქმედება; არ იყო პარტია, მაგრამ პირველი ორი წელი იყო ანტიპარტიული – მოძრაობა. სახელმა, რომელიც ორგანიზაციას დავარქვი, განსაზღვრა მისი ხასიათი.

ნებისმიერ შემთხვევაში, ვინც წაიკითხავს იმ ეპოქის ისედაც დაქუცმაცებულ ფურცლებს, მოხსენებას იტალიის საბრძოლო რაზმების დამფუძნებელი კრების შესახებ (Fascio), ის ვერ იპოვის დოქტრინას, არამედ მხოლოდ უამრავ დებულებას, მოლოდინს, მინიშნებას, რომელიც შემდგომში, რამდენიმე წლის შემდეგ, გათავისუფლებული გარდამავალი ზრდისგან, უნდა ჩამოყალიბებულიყო დოქტრინალურ დამოკიდებულებებში, რომლებიც აქცევდა ფაშიზმს დამოუკიდებელ პოლიტიკურ დოქტრინად ყველა სხვასთან, წარსულთან და აწმყოსთან მიმართებაში.

„თუ ბურჟუაზიას – ვთქვი მაშინ – სჯერა, რომ ჩვენში იპოვეს თავიანთი ელვის გამტარები, ძალიან ცდებიან. ხალხისკენ უნდა წავიდეთ… მუშათა კლასებს ვუსურვებთ, მიეჩვიონ მენეჯმენტის პასუხისმგებლობებს, რათა გააცნობიერონ, რომ ბიზნესის კეთება ადვილი საქმე არ არის… ჩვენ დავუპირისპირდებით ტექნიკურ და სულიერ ჩამორჩენილობას… არ უნდა ვიყოთ მშიშრები იმ მემკვიდრეობის წინაშე, რომელსაც არსებული სისტემას ტოვებს. უნდა ვიჩქაროთ! თუ დღევანდელი რეჟიმის დაინგრევა, ჩვენ მისი ადგილი უნდა დავიკავოთ. მემკვიდრეობის უფლება ჩვენ გვეკუთვნის, რადგან ქვეყანა ომში გავიტანეთ და გამარჯვებამდე მივიყვანეთ. რეალური პოლიტიკური წარმომადგენლობა არ გვაკმაყოფილებს, ჩვენ გვინდა ინდივიდუალური ინტერესების პირდაპირი წარმომადგენლობა. ამ პროგრამის საწინააღმდეგოდ შეიძლება ითქვას, რომ ეს არის კორპორაციების დაბრუნება. არა უშავს!… მე ვისურვებდი, რომ შეხვედრამ ეკონომიკური თვალსაზრისით მიიღოს ეროვნული სინდიკალიზმის მოთხოვნები“.

გასაკვირი არაა, რომ პირველივე დღიდან პიაცა სან სეპოლკროზე წარმოითქმის სიტყვა „გილდია“ (კორპორაცია), სიტყვა, რომელიც რევოლუციის განვითარებით, რეჟიმის ერთ-ერთ ძირითად საკანონმდებლო და სოციალურ ქმნილებას უნდა გამოხატავდეს?

2. დოქტრინის განვითარება

რომის მარშის წინა წლები მოიცავს პერიოდს, რომლის დროსაც მოქმედების აუცილებლობა კრძალავდა დაგვიანებას და დოქტრინის ფრთხილად შემუშავებას. ბრძოლები ქალაქებსა და სოფლებში მიმდინარეობდა. იყო დისკუსიები, მაგრამ... იყო რაღაც უფრო წმინდა და უფრო მნიშვნელოვანი... სიკვდილი... ფაშისტებმა იცოდნენ ღირსეული სიკვდილი. შეიძლება არ გვქონოდა დასრულებული დოქტრინა დაყოფილი თავებად და აბზაცებად, თავისი ანოტაციებით; თუმცაღა მის მაგივრად გვქონდა უფრო განსაზღვრული რამ: რწმენა...

თუმცა, ვინც აღადგენს წარსულს წიგნების, სტატიების, კონგრესების დადგენილებების, დიდი და პატარა გამოსვლების მასიდან, ვინც იცის როგორ გამოიკვლიოს და იპოვოს, ის აღმოაჩენს, რომ ბრძოლის დროს მოძღვრების საფუძვლები გამოიკვეთა. სწორედ ამ წლებში შეიარაღდა, გამკაცრდა და ჩამოყალიბდა ფაშისტური აზროვნება.

მოგვარდა პიროვნებისა და სახელმწიფოს პრობლემები; ავტორიტეტისა და თავისუფლების პრობლემები; პოლიტიკური, სოციალური და განსაკუთრებით ეროვნული პრობლემები; ლიბერალური, დემოკრატიული, სოციალური, მასონური, ფოლკლორულ-კათოლიკური დოქტრინების წინააღმდეგ ბრძოლა „დამსჯელ ექსპედიციებთან“ პარალელურად მიმდინარეობდა.

მაგრამ რადგან არ არსებობდა „სისტემა“, ოპონენტებმა არაკეთილსინდისიერად უარყვეს ფაშიზმის ყოველგვარი დოქტრინალური უნარი და ამასობაში მოძღვრება შეიქმნა, შესაძლოა, ძალადობრივად, თავდაპირველად ძალადობრივი და დოგმატური უარყოფის საფარქვეშ, როგორც ეს ემართება ყველა ახლად აღმოცენებულ იდეას და შემდეგ პოზიტიური კონსტრუქციის სახით, რომელიც თავის განსახიერებას 1926, 1927 და 1928 წლებში ზედიზედ პოულობს რეჟიმის კანონებსა და ინსტიტუტებში.

დღეს ფაშიზმი აშკარად იზოლირებულია არა მხოლოდ როგორც რეჟიმი, არამედ როგორც დოქტრინა. ეს წინადადება უნდა იქნას განმარტებული იმ გაგებით, რომ ფაშიზმს საკუთარი თავის და სხვების კრიტიკისას აქვს საკუთარი დამოუკიდებელი თვალსაზრისი და, შესაბამისად, მიმართულების ხაზი ყველა იმ პრობლემაზე, რომელიც ტანჯავს მსოფლიოს ხალხებს მატერიალურად თუ სულიერად.

3. პაციფიზმის წინააღმდეგ: ომი და სიცოცხლე, როგორც მოვალეობა

უპირველეს ყოვლისა, ფაშიზმს არ სჯერა მუდმივი მშვიდობის შესაძლებლობისა და სარგებლის, რადგანაც, საქმე ეხება ზოგადად კაცობრიობის განვითარებას და განზეა დარჩენილი დღევანდელი პოლიტიკური მოსაზრებები. ამიტომ ის უარყოფს პაციფიზმს, რომელიც შემოიფარგლება ბრძოლაზე უარით და მსხვერპლის შიშით.

მხოლოდ ომს მიჰყავს ყველა ადამიანური ძალა უმაღლეს ხარისხამდე და არგუნებს კეთილშობილების ბეჭედს იმ ხალხებს, რომლებსაც აქვთ გამბედაობა ამის გასაკეთებლად. ყველა სხვა განსაცდელი მეორეხარისხოვანია, რადგან ისინი არ აყენებენ ადამიანს საკუთარი თავის წინაშე სიცოცხლისა თუ სიკვდილის არჩევანში. მაშასადამე, მშვიდობის წინაპირობაზე დაფუძნებული დოქტრინა ფაშიზმისთვის უცხოა.

ასევე უცხოა ფაშიზმის სულისკვეთებისთვის საჯარო ხასიათის ყველა საერთაშორისო ორგანიზაცია, თუმცა მათი მიღება შესაძლებელია გარკვეული პოლიტიკური პირობებით, მოგების მიზნით. როგორც ისტორია გვიჩვენებს, ასეთი ორგანიზაციები შეიძლება ქარმა წაიღოს, როდესაც იდეოლოგიური და პრაქტიკული გრძნობები აღძრავს ხალხთა გულებს.

ფაშიზმს ეს ანტიპაციფისტურ სულო გადააქვს ინდივიდების ცხოვრებაში. მებრძოლის ამაყი სიტყვა „მე ვერ შემაშინებ“, ჭრილობის სახვევზე ჩაწერილი, არა მხოლოდ სტოიცური ფილოსოფიის აქტია, არა მხოლოდ პოლიტიკური დოქტრინის დასკვნა; ეს არის აღზრდა ბრძოლისთვის, მასთან დაკავშირებული რისკის მიღება; ეს არის იტალიური ცხოვრების ახალი სტილი.

ამგვარად, ფაშისტი იღებს და უყვარს სიცოცხლე; ის უარყოფს და სიმხდალედ თვლის თვითმკვლელობას; მას ესმის ცხოვრება, როგორც სრულყოფილების, დაპყრობის მოვალეობა. ცხოვრება უნდა იყოს ამაღლებული და სრულფასოვანი, გადატანილი და გამოცდილი საკუთარი თავისთვის, მაგრამ რაც მთავარია სხვებისთვის, ახლობლებისთვის და არამხოლოდ, აწმყოსთვის და მომავალისთვის.

4. დემოგრაფიული პოლიტიკა და ჩვენი „მეზობელი“

რეჟიმის დემოგრაფიული პოლიტიკა სწორედ ამ გარემოებების შედეგია. ფაშისტს უყვარს მეზობელი, მაგრამ ეს „მეზობელი“ მისთვის არ არის ბუნდოვანი და გაუგებარი იდეა; მოყვასის სიყვარული არ გამორიცხავს აღმზრდელობითი სიმძიმის აუცილებლობას; თუმცაღა ნაკლებად გამორიცხავს დიფერენციაციას და წოდების არსებობას.

ფაშიზმი გამორიცხავს „საყოველთაო ჩახუტებას“; და ცივილიზებულ ხალხებთან ურთიერთობაში მცხოვრები, ცვალებადი და არაცალსახა გარეგნობით არ აძლევს თავის მოტყუების საშუალებას; ფხიზლად და უნდობლად უყურებს მათ თვალებში; უყურებს მათ სულიერ მდგომარეობასა და ინტერესების ცვლილებას.

5. ისტორიული მატერიალიზმისა და კლასობრივი ბრძოლის წინააღმდეგ

ცხოვრების ასეთი გაგებაას ფაშიზმი მიჰყავს იმ დოქტრინის მტკიცე უარყოფამდე, რომელიც მარქსის ე.წ მეცნიერული სოციალიზმის საფუძველს წარმოადგენს; ისტორიული მატერიალიზმის დოქტრინა, რომლის მიხედვითაც კაცობრიობის ცივილიზაციის ისტორია აიხსნება მხოლოდ სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის ინტერესების ბრძოლით და წარმოების საშუალებებისა და ინსტრუმენტების ცვლილებებით.

არავინ უარყოფს, რომ ეკონომიკურ ფაქტორებს – ნედლეულის აღმოჩენას, მუშაობის ახალ მეთოდებს, სამეცნიერო გამოგონებებს – აქვს თავისი ღირებულება, მაგრამ აბსურდულია ვივარაუდოთ, რომ ისინი საკმარისია კაცობრიობის ისტორიის ასახსნელად სხვა ფაქტორების გათვალისწინების გარეშე.

ახლა და ყოველთვის, ფაშიზმს სჯერა სიწმინდისა და გმირობის, ანუ ქმედებების, რომელშიც არ არის ეკონომიკური მოტივი, შორეული თუ ახლო.

ისტორიული მატერიალიზმის უარყოფით, რომელიც ადამიანებში ხედავს უბრალო მარიონეტებს ისტორიის ზედაპირზე, რომლებიც ჩნდებიან და ქრებიან ტალღების თხემზე, ხოლო სიღრმეში მოძრაობენ და მუშაობენ რეალური ხელმძღვანელობის ძალები, ფაშიზმი ასევე უარყოფს კლასობრივი ბრძოლის შეუცვლელ და გამოუსწორებელ ხასიათს, რომელიც ისტორიის ამ ეკონომიკური კონცეფციის ბუნებრივი შედეგია; უპირველეს ყოვლისა, ის უარყოფს, რომ კლასობრივი ბრძოლა არის სოციალური ტრანსფორმაციების წამყვანი.

დოქტრინის ამ ორი საყრდენის დაშლის შემდეგ, სოციალიზმიდან არაფერი რჩება, გარდა მგრძნობიარე ოცნებებისა სოციალური არსებობის შესახებ, რომელიც კაცობრიობის ასაკისაა, რომელშიც შემსუბუქდება უბრალო ხალხის ტანჯვა და მწუხარება. მაგრამ აქაც ფაშიზმი უარყოფს ეკონომიკური „ბედნიერების“ კონცეფციას, რომელიც ეკონომიკური ევოლუციის ამჟამინდელ მომენტში მიმდინარეობს სოციალურად, თითქოს ავტომატურად უზრუნველყოფს ყველას კეთილდღეობის უმაღლეს საზომს. ფაშიზმი უარყოფს "ბედნიერების" მატერიალისტური გაგების შესაძლებლობას და უტოვებს მას მე-18 საუკუნის პირველი ნახევრის ეკონომისტებს, ანუ უარყოფს თანასწორობას: – "კეთილდღეობა-ბედნიერება", რომელიც ადამიანებს პირუტყვად აქცევს და ერთ რამეზე აფიქრებს: იყოს კმაყოფილი და მაძღარი, ანუ შემოიფარგლება უბრალო და წმინდა მცენარეული ცხოვრებით.

6. დემოკრატიული იდეოლოგიების წინააღმდეგ

სოციალიზმის შემდეგ, ფაშიზმი ებრძვის დემოკრატიული იდეოლოგიების მთელ კომპლექსს, უარყოფს მათ თეორიულ წინაპირობებში ან მათ პრაქტიკულ გამოყენებასა და კონსტრუქციებს.

ფაშიზმი უარყოფს, რომ რიცხვს, როგორც ასეთს, შეუძლია ადამიანთა საზოგადოების მართვა; ის უარყოფს, რომ ამ რიცხვს, პერიოდული კონსულტაციებით, შეუძლია მართოს; ის ამტკიცებს ადამიანთა გამოუსწორებელ, ნაყოფიერ და კეთილგანწყობილ უთანასწორობას, რომელთა აღმოფხვრა შეუძლებელია ისეთი მექანიკური და გარეგნული ხელსაწყოებით, როგორიცაა საყოველთაო ხმის უფლება.

დემოკრატიული რეჟიმები შეიძლება განვსაზღვროთ იმით, რომ მათ ქვეშ დროდადრო ხალხს ეძლევა საკუთარი სუვერენიტეტის ილუზია, ხოლო რეალური სუვერენიტეტი ეყრდნობა სხვა ძალებს, ხშირად უპასუხისმგებლოს და იდუმალს. დემოკრატია არის რეჟიმი მეფის გარეშე, მაგრამ ძალიან მრავალრიცხოვანი, ხშირად უფრო აბსოლუტური, ტირანული და დამღუპველი მეფეებით, ვიდრე ერთი მეფე, თუნდაც ის ტირანი იყოს.

სწორედ ამიტომ, ფაშიზმი, რომელიც 1922 წლამდე, გარდამავალი მოსაზრებების გათვალისწინებით, იკავებდა რესპუბლიკურ პოზიციას, ტენდენციით, რომის კამპანიამდე, მიატოვა იგი იმ რწმენით, რომ დღეს სახელმწიფოს პოლიტიკური ფორმის საკითხი არ არის არსებითი და აუცილებელი. რომ ყოფილი და ახლანდელი მონარქიების ან რესპუბლიკების მოდელების შესწავლისას ცხადია, რომ მონარქია და რესპუბლიკა არ უნდა განიხილებოდეს მარადისობის ნიშნით, არამედ როგორც ფორმები, რომლებშიც ყალიბდება კონკრეტული ქვეყნის პოლიტიკური ევოლუცია, ისტორია, ტრადიცია და ფსიქოლოგია.

ფაშიზმმა გადალახა დილემა: მონარქია რესპუბლიკის წინააღმდეგ, რომელზეც დემოკრატიული რეჟიმები ძალიან დიდხანს იბრძოდნენ, პირველს მიაწერდნენ ყველა უკმარისობას და მეორეს სრულყოფილების რეჟიმად თვლიდნენ, მაშინ როცა გამოცდილება გვასწავლის, რომ ზოგიერთი რესპუბლიკა არსებითად რეაქციული და აბსოლუტურია, მაშინ როცა ზოგიერთი მონარქია თავზე იღებს ყველაზე გაბედულ პოლიტიკურ და სოციალურ ექსპერიმენტებს.

7. დემოკრატიის ტყუილი

თავის ერთ-ერთ „ფილოსოფიურ ანარეკლებში“ რენანი, რომელსაც წინა-ფაშისტური რემარკები ჰქონდა, ამბობს: „გონება, ცოდნა კაცობრიობის პროდუქტია, მაგრამ ქიმერაა – ისურვო გონება უშუალოდ ხალხისთვის და ხალხის მეშვეობით“.

„გონიერების არსებობისთვის სულაც არ არის აუცილებელი, რომ ის იყოს საერთო საკუთრება. ნებისმიერ შემთხვევაში, თუ მსჯელობა ასე უნდა წამოიწყოს, ეს არ უნდა დაიწყოს მდაბიო დემოკრატიით, რაც გამოიწვევს ყოველი ძნელად მისაღწევი კულტურისა და ყოველი უმაღლესი დისციპლინის განადგურებას.

„პრინციპი, რომ საზოგადოება არსებობს მხოლოდ იმ პირთა კეთილდღეობისა და თავისუფლებისთვის, რომლებიც მას ქმნიან, როგორც ჩანს, არ ეთანხმება ბუნების გეგმებს, სადაც მხედველობაში მიიღება მხოლოდ სახეობა და მსხვერპლად სწირავენ ინდივიდს. უნდა ვუფრთხილდეთ, რომ ეგრეთ წოდებული (მე ვაჩქარებ დავამატო, რომ სხვაგვარადაც შეიძლება მისი ინტერპრეტირება) იქნება საზოგადოების ისეთი ფორმა, რომელშიც გადაგვარებული მასა არ ფიქრობს არაფერზე, იმის გარდა, რომ დატკბეს კრეტინი ადამიანის ვულგარული სიამოვნებით“.

ასე ამბობს რენანი. ფაშიზმი უარყოფს დემოკრატიაში პოლიტიკური თანასწორობის აბსურდულ სიცრუეს, კოლექტიური უპასუხისმგებლობის ჩვევას და ბედნიერებისა და შეუზღუდავი პროგრესის მითს. მაგრამ, თუ დემოკრატია სხვაგვარად შეიძლება გავიგოთ, ანუ თუ დემოკრატია ნიშნავს: ხალხის სახელმწიფოს უკანა ეზოში არ გაყვანას, მაშინ ამ სტრიქონების ავტორს შეუძლია ფაშიზმი განსაზღვროს, როგორც "ორგანიზებული, ცენტრალიზებული და ავტორიტარული დემოკრატია".

8. ლიბერალური დოქტრინების წინააღმდეგ

ფაშიზმი ნამდვილად და აბსოლუტურად ეწინააღმდეგება ლიბერალიზმის დოქტრინებს, როგორც პოლიტიკურ, ისე ეკონომიკურ სფეროში. ლიბერალიზმის მნიშვნელობა XIX საუკუნეში არ უნდა იყოს გადაჭარბებული დღევანდელი პოლემიკური მიზნებისთვის და არც უნდა აღვიქვათ იმ მრავალი დოქტრინადან ერთ-ერთად, რომელიც აყვავებულ იქნა იმ საუკუნეში, არ უნდა ვაქციოთ რელიგიად კაცობრიობისთვის აწმყოსა და მომავალში.

ლიბერალიზმი მხოლოდ თხუთმეტი წლის განმავლობაში ყვაოდა. იგი წარმოიშვა 1830 წელს, როგორც რეაქცია წმინდა ალიანსზე, რომელიც ცდილობდა უკან დაეხია ევროპას 1789 წელს; მან თავის ზენიტს 1848 წელს მიაღწია, როდესაც პიუს IX-იც კი ლიბერალი იყო.

შემდეგ ამას დაუყოვნებლივი დაცემა მოჰყვა. თუ 1848 წელი იყო სინათლისა და პოეზიის წელი, მაშინ 1849 წელი იყო სიბნელისა და ტრაგედიის წელი. რომის რესპუბლიკა მოკლა სხვამ, კერძოდ საფრანგეთის რესპუბლიკამ. იმავე წელს მარქსმა გამოაქვეყნა სოციალისტური რელიგიის სახარება ცნობილი კომუნისტური მანიფესტის სახელით. 1851 წელს ნაპოლეონ III-მ მოაწყო არალიბერალური სახელმწიფო გადატრიალება და მეფობდა საფრანგეთზე 1870 წლამდე, როდესაც იგი დაამხეს სახალხო აჯანყების შედეგად, რაც ითვლება ისტორიაში ერთ-ერთ უდიდეს სამხედრო მარცხად. გამარჯვებული იყო ბისმარკი, რომელმაც არასოდეს იცოდა ლიბერალიზმისა და მისი წინასწარმეტყველების ადგილსამყოფელი.

სიმპტომატურია, რომ მთელი XIX საუკუნის განმავლობაში ლიბერალიზმის რელიგია სრულიად უცნობი იყო ისეთი მაღალი ცივილიზებული ხალხისთვის, როგორიც გერმანელები იყვნენ, გარდა ერთი მომენტისა, რომელიც აღწერილია, როგორც "ფრანკფორტის სასაცილო პარლამენტი", რომელიც მხოლოდ ერთ სეზონს გაგრძელდა.

გერმანიამ მიაღწია თავის ეროვნულ ერთიანობას ლიბერალიზმის მიღმა, ლიბერალიზმის წინააღმდეგ, გერმანული სულისთვის უცხო დოქტრინა, ექსკლუზიურად მონარქიული სული, ხოლო ლიბერალიზმი ლოგიკურად და ისტორიულად არის ანარქიის ზღურბლი. გერმანიის გაერთიანების ეტაპებია 1864, 1866 და 1870 წლების სამი ომი, რომელსაც ხელმძღვანელობდნენ ისეთი „ლიბერალები“, როგორებიც იყვნენ მოლტკე და ბისმარკი.

რაც შეეხება იტალიის გაერთიანებას, ლიბერალიზმმა მასში აბსოლუტურად მცირე წვლილი შეიტანა, ვიდრე მაძინიმ და გარიბალდმა, რომლებიც არ იყვნენ ლიბერალები. არალიბერალი ნაპოლეონის ჩარევის გარეშე ჩვენ არ გვექნებოდა ლომბარდია; და არალიბერალი ბისმარკის გარეშე სადოვასა და სედანში, სავარაუდოდ, ჩვენ არ უნდა გვექნებოდა ვენეცია 1866 წელს და 1870 წელს ვერ შევიდოდით რომში.

1870 წლიდან1915 წლამდე პერიოდი, აღინიშნა, თუნდაც ახალი აღმსარებლობის მღვდელმთავრების მიერ, მათი რელიგიის ბინდად, რომელსაც თავს დაესხნენ დეკადენტიზმი ლიტერატურაში და აქტივიზმი (ე.ი ნაციონალიზმი, ფუტურიზმი და ფაშიზმი) პრაქტიკაში.

ლიბერალურმა საუკუნემ, უთვალავი გორდიასის კვანძის დაგროვების შემდეგ, სცადა მათი მოჭრა მსოფლიო ომის მახვილით. არასოდეს არცერთ რელიგიას არ მოუტანია ასეთი სასტიკი მსხვერპლი. ლიბერალიზმის ღმერთებს სისხლი სწყურიათ? ახლა ლიბერალიზმი ხურავს თავის ცარიელ ტაძრებს, რადგან ხალხები გრძნობს, რომ მისი აგნოსტიციზმი ეკონომიკაში, მისი გულგრილობა პოლიტიკაში და მორალში სახელმწიფო უწინდელ სიკვდილამდე მიჰყავს.

ეს განმარტავს, თუ რატომ არის თანამედროვე მსოფლიოს ყველა პოლიტიკური გამოცდილება ანტილიბერალური და, შესაბამისად, უკიდურესად სასაცილოა მათი ისტორიის მსვლელობიდან გამორიცხვა. თითქოს ისტორია ლიბერალიზმისა და მისი პროფესორებისთვის განკუთვნილი სანადირო ადგილია, ლიბერალიზმი კი ცივილიზაციის ბოლო უდავო სიტყვაა.

9. ფაშიზმი უკან არ იხევს

სოციალიზმის, დემოკრატიის, ლიბერალიზმის ფაშისტური უარყოფა არ იძლევა უფლებას ვიფიქროთ, რომ ფაშიზმს სურს სამყარო უკან 1789 წლამდე დააბრუნოს, რაც დემო-ლიბერალური ეპოქის დასაწყისად ითვლება.

არავითარი დაბრუნება წარსულში! ფაშისტურმა დოქტრინა დე მესტრი წინამძღოლად არ აურჩევია. მონარქისტულმა აბსოლუტიზმმა და ასევე, შესაძლოა, ყველანაირმა თეოკრატიამ თავი ამოწურა. ამგვარად ამოწურა თავი, ფეოდალურმა პრივილეგიებმა და „დახურულ“ კასტებად დაყოფამ, რომლებიც ერთმანეთთან არ ურთიერთობენ. ძალაუფლების ფაშისტურ კონცეფციას არანაირი კავშირი არ აქვს პოლიციურ სახელმწიფოსთან. პარტია, რომელიც მართავს ტოტალიტარულ ერს, ახალი ფაქტია ისტორიაში. ნებისმიერი თანაფარდობა და შედარება შეუძლებელია.

ლიბერალური, სოციალისტური და დემოკრატიული დოქტრინების ნანგრევებიდან ფაშიზმი ამოიღებს ჯერ კიდევ ღირებულ და სასიცოცხლო ელემენტებს. ის ინარჩუნებს ეგრეთ წოდებულ ისტორიულ მონაპოვრებს და უარყოფს ყველაფერ დანარჩენს, ანუ ყველა დროისა და ხალხისთვის შესაფერისი დოქტრინის კონცეფციას. ვთქვათ, მე-19 საუკუნე იყო სოციალიზმის, დემოკრატიისა და ლიბერალიზმის საუკუნე; თუმცა ეს არ ნიშნავს იმას, რომ მე-20 საუკუნე ასევე გახდება სოციალიზმის, დემოკრატიისა და ლიბერალიზმის საუკუნე. პოლიტიკური დოქტრინები მიდის, ხალხები რჩებიან. შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ეს საუკუნე იქნება ავტორიტეტის საუკუნე, "სწორი" მიმართულების საუკუნე, ფაშისტური საუკუნე. თუ მე-19 საუკუნე იყო ინდივიდის საუკუნე (ლიბერალიზმი ინდივიდუალიზმის ტოლფასია), მაშინ შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ეს საუკუნე იქნება „კოლექტიური“, მაშასადამე სახელმწიფოს საუკუნე.

სავსებით ლოგიკურია, რომ ახალმა დოქტრინამ შეიძლება კვლავ გამოიყენოს სხვა დოქტრინების სასიცოცხლო ელემენტები. არც ერთი დოქტრინა არ იბადება სრულიად ახალი, მსგავსი ან აქამდე უცნობი ელემენტებით. ვერც ერთი დოქტრინა ვერ დაიკვეხნის აბსოლუტური ორიგინალურობით. თითოეული, ყოველ შემთხვევაში, ისტორიულად, დაკავშირებულია წარსულთან და მომავალ დოქტრინებთან. ამრიგად, მარქსის მეცნიერული სოციალიზმი დაკავშირებულია ფურიეს, ოუენის, სენ-სიმონის უტოპიურ სოციალიზმთან. ასე რომ, მე-19 საუკუნის ლიბერალიზმი დაკავშირებულია მე-18 საუკუნის ილუმინიზმთან. ასე არის დაკავშირებული დემოკრატიული დოქტრინები ენციკლოპედისტებთან.

ყოველი დოქტრინა ცდილობს ადამიანთა საქმიანობა მიმართოს გარკვეული მიზნისკენ, მაგრამ ადამიანის საქმიანობა, თავის მხრივ, გავლენას ახდენს დოქტრინაზე, ცვლის მას, ადაპტირებს ახალ საჭიროებებს ან გადალახავს მას. მაშასადამე, დოქტრინა თავად არ უნდა იყოს მხოლოდ თეორია, არამედ ცხოვრების აქტი, ეს არის ფაშიზმის პრაგმატული შეღებვა, ძალაუფლების ნება, ყოფნის სურვილი, დამოკიდებულება „ძალადობის“ ფაქტთან და ამ უკანასკნელის მნიშვნელობასთან.

10. სახელმწიფოს ღირებულება და მისია

ფაშისტური დოქტრინის საფუძველია მისი წარმოდგენა სახელმწიფოს, მისი არსის, მისი ფუნქციებისა და მიზნების შესახებ. ფაშიზმისთვის სახელმწიფო აბსოლუტურია, ინდივიდები და ჯგუფები კი „შედარებითი“. ინდივიდები და ჯგუფები დასაშვებია იმდენად, რამდენადაც ისინი სახელმწიფოში არიან. იმის ნაცვლად, რომ „მართოს თამაში“ და წარმართოს საზოგადოების მატერიალური და მორალური პროგრესი, ლიბერალური სახელმწიფო ზღუდავს თავის საქმიანობას და შედეგების დაფიქსირებით შემოიფარგლება.

ფაშისტურ სახელმწიფოს აქვს თავისი ცნობიერება, თავისი ნება, რის გამოც მას „ეთიკურ“ სახელმწიფოს უწოდებენ. 1929 წელს, რეჟიმის ხუთწლიან შეხვედრაზე მე ვთქვი: „ფაშიზმისთვის სახელმწიფო არ არის ღამის დარაჯი, დაკავებული მხოლოდ მოქალაქეების პირადი უსაფრთხოებით; ის არც ორგანიზაციაა, რომელსაც წმინდა მატერიალისტური მიზნები აქვს, უზრუნველყოს გარკვეული კეთილდღეობა და სოციალური თანაცხოვრების შედარებითი სიმშვიდე, რომლის განსახორციელებლადაც საკმარისი იქნება ადმინისტრაციული საბჭო; და არც წმინდა პოლიტიკური შემოქმედება ცალკეულთა და მთელი ერების ცხოვრების რთულ მატერიალურ რეალობასთან კავშირის გარეშე.

„სახელმწიფო, როგორც ეს ფაშიზმს ესმის და ახორციელებს, სულიერი და მორალური ფაქტია, რადგან ის ავლენს ერის პოლიტიკურ, იურიდიულ და ეკონომიკურ ორგანიზაციას; და ეს ორგანიზაცია თავის წარმოშობასა და განვითარებაში სულის გამოვლინებაა. სახელმწიფო არის გარეგანი და შინაგანი უსაფრთხოების გარანტი, მაგრამ ის ასევე არის ეროვნული სულისკვეთების მცველი, რომელიც საუკუნეების განმავლობაში განვითარდა ენით, ჩვეულებებითა და რწმენით. სახელმწიფო არ არის მხოლოდ აწმყო, ის არის წარსული, მაგრამ რაც მთავარია, ის არის მომავალი.“

„ხანმოკლე ინდივიდუალური ცხოვრების საზღვრებს სცდება, სახელმწიფო წარმოადგენს ერის უცვლელ ცნობიერებას. იცვლება სახელმწიფოს გარეგანი ფორმა, მაგრამ მისი აუცილებლობა რჩება. სახელმწიფო მოქალაქეებს მოქალაქეებად აყალიბებს, აცნობიერებს მათ მისიას, მოუწოდებს მათ ერთიანობისკენ; ღირსეულად ჰარმონიზებს მათ განსხვავებულ ინტერესებთან;

ის მომავალ თაობებს გადასცემს გონების მონაპოვრებს მეცნიერების, ხელოვნების, სამართლის, ადამიანური სოლიდარობის სფეროებში; ის ადამიანებს პრიმიტიული ტომობრივი ცხოვრებიდან ადამიანური ძალაუფლების უმაღლეს გამოვლინებამდე, იმპერიულ მმართველობამდე მიჰყავს. სახელმწიფო მომავალ თაობებს გადასცემს მათ ხსოვნას, ვინც სიცოცხლე გაწირა მისი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად ან მისი კანონების დაცვაში; ის ასახავს როგორც მაგალითებს და ჩანაწერებს მომავალი საუკუნეებისთვის, კაპიტნების და გენიალური ადამიანების სახელებს, რომლებმაც გააფართოვეს მისი ტერიტორია და გახადეს ის ცნობილი.

„როდესაც სახელმწიფოებრიობის გრძნობა სუსტდება და კორუფციული და ცენტრიდანული მისწრაფებები ჭარბობს, მაშინ ერები მიდრეკილნი არიან დაცემისკენ“.

11. სახელმწიფოს ერთიანობა და კაპიტალიზმის წინააღმდეგობები

1929 წლიდან დღემდე, ზოგადმა ეკონომიკურმა და პოლიტიკურმა ევოლუციამ კიდევ უფრო გააძლიერა ამ დოქტრინალური პრინციპების მნიშვნელობა. სახელმწიფო ხდება გიგანტი. მხოლოდ სახელმწიფოს შეუძლია გადაჭრას კაპიტალიზმის დრამატული წინააღმდეგობები. ეგრეთ წოდებული კრიზისი შეიძლება გადაიჭრას მხოლოდ სახელმწიფოს მიერ და მის შიგნით.

სად არიან ახლა ჟიულ-სიმონის ჩრდილები, რომელიც ლიბერალიზმის გარიჟრაჟზე აცხადებდნენ, რომ „სახელმწიფომ უნდა იმუშაოს იმისთვის, რომ გამოუსადეგარი გახდეს და გადადგომისათვის მოემზადოს"? ან მაკკულოჰის ჩრდილები, რომლებიც ამტკიცებდნენ გასული საუკუნის მეორე ნახევარში, რომ სახელმწიფომ თავი უნდა შეიკავოს გადაჭარბებული მმართველობისგან?

ეკონომიკურ ურთიერთობებში სახელმწიფოს განუწყვეტლივ მოთხოვნილ გარდაუვალ ჩარევამდე რას იტყოდა ახლა ინგლისელი ბენტამი, რომლის მიხედვითაც ინდუსტრიამ სახელმწიფოს ერთი რამ უნდა სთხოვოს: თავი დაანებოს; ან გერმანელი ჰუმბოლდტი, რომლის მიხედვითაც "უსაქმური" სახელმწიფო საუკეთესოდ უნდა ჩაითვალოს?

მართალია, ლიბერალური ეკონომისტების მეორე ტალღა არ იყო ისეთი ექსტრემალური, როგორც პირველი და სწორედ ადამ სმიტმა გააღო კარი ეკონომიკაში მთავრობის ჩარევისთვის, თუმცა ძალიან ფრთხილად.

ლიბერალიზმი გულისხმობს ინდივიდს, ფაშიზმი კი – სახელმწიფოს. თუმცა, ფაშისტური სახელმწიფო უნიკალური და ორიგინალური ქმნილებაა. ის არ არის რეაქციული, არამედ რევოლუციური, რადგან ის ითვალისწინებს გარკვეული უნივერსალური პრობლემების გადაწყვეტას, რომლებიც წამოჭრილია სხვაგან, პოლიტიკურ ველზე პარტიების დაშლით, პარლამენტების მიერ ძალაუფლების მიტაცებით, კანონმდებლების უპასუხისმგებლობით; ეკონომიკურ სფეროში პროფკავშირებისა და ასოციაციების მიერ განხორციელებული სულ უფრო მრავალრიცხოვანი და მნიშვნელოვანი ფუნქციებით მათი დავებითა და შეთანხმებებით, რაც გავლენას ახდენს როგორც კაპიტალზე, ასევე შრომაზე; ეთიკურ სფეროში წესრიგის, დისციპლინის, პატრიოტიზმის მორალური კარნახისადმი მორჩილების საჭიროებით.

ფაშიზმს სურს, რომ სახელმწიფო იყოს ძლიერი და ორგანული, დაფუძნებული ხალხის მხარდაჭერის ფართო საფუძვლებზე. ფაშისტური სახელმწიფო არანაკლებ პრეტენზიას აცხადებს ეკონომიკურ სფეროში მმართველობაზე; ის აგრძნობინებს თავის მოქმედებას ქვეყნის მთელ სიგრძეზე და სიგანეზე მისი კორპორაციული, სოციალური და საგანმანათლებლო ინსტიტუტების და ერის ყველა პოლიტიკური, ეკონომიკური და სულიერი ძალების მეშვეობით, რომლებიც ორგანიზებულნი არიან მათ შესაბამის ასოციაციებში, მოძრაობენ სახელმწიფოში. სახელმწიფო, რომელიც დაფუძნებულია მილიონობით ინდივიდზე, რომლებიც აღიარებენ მის ავტორიტეტს, გრძნობენ მის მოქმედებას და მზად არიან ემსახურონ მის მიზნებს, არანაირად ჰგავს შუასაუკუნეების ბატონობის ტირანულ სახელმწიფოს. მას არაფერი აქვს საერთო 1789 წლამდე ან მის შემდგომ არსებულ დესპოტურ სახელმწიფოებთან.

ფაშისტურ სახელმწიფოში ინდივიდი არა განადგურებულია, არამედ ძლიერდება თავისი მნიშვნელობით, ისევე როგორც ჯარისკაცი რიგებში არ მცირდება, არამედ ძლიერდება თანამებრძოლების რაოდენობით. ფაშისტური სახელმწიფო წარმოქმნის ნაციას, მაგრამ საკმარის ადგილს ტოვებს ცალკეულ პირებს; მან შეზღუდა უსარგებლო და მავნე თავისუფლებები და შეინარჩუნა არსებითი. ამ სფეროში განაჩენის გამოტანა მხოლოდ სახელმწიფოს და არა ინდივიდს შეუძლია.

12. ფაშისტური სახელმწიფო და რელიგია

ფაშისტური სახელმწიფო არ არის გულგრილი რელიგიური ფენომენების მიმართ და არც რომაული კათოლიციზმისადმი, იტალიელთა განსაკუთრებული, პოზიტიური რელიგიის მიმართ. სახელმწიფოს არ აქვს თეოლოგია, მაგრამ მას აქვს მორალური კოდექსი. ფაშისტური სახელმწიფო რელიგიაში ხედავს ერთ-ერთ ყველაზე ღრმა სულიერ გამოვლინებას და ამიტომ ის არა მხოლოდ პატივს სცემს რელიგიას, არამედ იცავს მას.

ფაშისტური სახელმწიფო არ ცდილობს, როგორც რობესპიერი კონვენციის რევოლუციური დელირიუმის მწვერვალზე, შექმნას საკუთარი „ღმერთი"; და არც ამაოდ ცდილობს, როგორც ბოლშევიზმი, ღმერთის მოსპობას ადამიანის სულიდან. ფაშიზმი პატივს სცემს ასკეტების, წმინდანთა და გმირთა ღმერთს და ასევე პატივს სცემს ღმერთს, როგორც ეს ჩაფიქრებულია ხალხის გონიერი და პრიმიტიული გულით, ღმერთს, რომლის მიმართაც მათი ლოცვებია მიმართული.

13. იმპერია და დისციპლინა

ფაშისტური სახელმწიფო არის ნება ძალაუფლებისა და ბატონობისაკენ. რომაული ტრადიცია ამ მხრივ არის ძალაუფლების იდეა. ფაშისტურ დოქტრინაში იმპერია არა მხოლოდ ტერიტორიული, სამხედრო ან კომერციული ინსტიტუტია, არამედ სულიერი და მორალური. შეიძლება ვიფიქროთ იმპერიაზე, ანუ ერზე, რომელიც პირდაპირ ან ირიბად მართავს სხვა ერებს, ტერიტორიის თუნდაც ერთი კილომეტრის დაპყრობის საჭიროების გარეშე.

ფაშიზმისთვის იმპერიის, ანუ ეროვნული ექსპანსიისკენ სწრაფვა სასიცოცხლო გამოვლინებაა; პირიქით, „სახლში დარჩენა", არის დაცემის ნიშანი. ხალხები, რომლებიც აღდგებიან და აღორძინდებიან, იმპერიალისტები არიან; მომაკვდავი ერები უარს ამბობენ ყველა ამბიციაზე.

ფაშიზმი არის დოქტრინა, რომელიც საუკეთესოდ შეეფერება იტალიელი ხალხის მისწრაფებებსა და სულიერ მდგომარეობას, რომელიც აღზევდა მრავალი საუკუნის მიტოვებისა და უცხოური მონობის შემდეგ. მაგრამ ძალაუფლება მოითხოვს დისციპლინას, ძალთა კოორდინაციას, მოვალეობის გრძნობას და მსხვერპლს; ამით აიხსნება სისტემის პრაქტიკული აქტივობის მრავალი გამოვლინება, სახელმწიფო ძალისხმევის ორიენტაცია, აუცილებელი სიმკაცრე მათ მიმართ, ვისაც სურს დაუპირისპირდეს იტალიის ამ ფატალურ მოძრაობას მე-20 საუკუნეში; წინააღმდეგობა გაუწიეთ მე-19 საუკუნის გადალახული იდეოლოგიების შერყევას, რომლებიც უარყოფილია იქ, სადაც თამამად სრულდება პოლიტიკური და სოციალური ცვლილებების გრანდიოზული ექსპერიმენტები.

არასოდეს სწყუროდათ ხალხებს ავტორიტეტი, მიმართულება, წესრიგი, როგორც ახლა. თუ თითოეულ ეპოქას აქვს თავისი დოქტრინა, მაშინ უთვალავი სიმპტომი მიუთითებს იმაზე, რომ ჩვენი ეპოქის დოქტრინა არის ფაშისტური. ის რომ სასიცოცხლო მნიშვნელობისაა, მეტყველებს ის ფაქტი, რომ მან აღძრა რწმენა; ამ რწმენამ დაიპყრო სულები, ეს კი მეტყველებს იმ ფაქტზე, რომ ფაშიზმს შეუძლია მიუთითოს თავის დაღუპულ გმირებზე და მოწამეებზე.

ამიერიდან ფაშიზმი ფლობს იმ დოქტრინების უნივერსალურობას, რომლებიც მათი განხორციელებით წარმოადგენს ეტაპს ადამიანის სულის ისტორიაში.